

Xeyrəddin QOCA

(Əvvəli ötan saylarımızda)

X.Qoca yaltaqlar haqqında

Allah sizi başımızın üstüdən əskik eləməsin, rəis!
Siz kəsən başa sorğu-sual olmamalıdır... Ayağımızın tozu ola bilmərəm... Balalarımın başını kəssənsiz, "of" demərəm!
Həmişə ağsaqqalsınız...
Başımı hansı səmtə kəssənsiz, qanı o səmtə axacaq...
Və s. və i.a.
Yaltaqlar yeni deyimlər axtarırlar...
Güzgü qarşısında necə əyilməyi öyrənirlər.

Bu yaxınlarda bir filmə baxdım. Filmdə personajlardan biri o birinə deyir:
- Bədsir, it kimi yaltaqladın!
O biri cavab verir:
- Mən it deyiləm!
- Səndə itlərdə olan bütün xüsusiyyətlər var, sədaqətdən başqa!..

X.Qocanın ədəb qaydaları

Böyük vəzifəli adam görəndə ona təzim et, onunla ikiöllü görüş. Bir xidmət göstərməyə çalış. Əlindən heç nə gəlməso, de ki, "qulluğunuzda olum".

Təzə müdir gələndə hamıdan əvvəl onun qəbuluna düşməyə çalış. Kabinetinə gəndə əlində bir hədiyyədən-zaddan apar. Tez-tez belə sözlər işlət: "Siz olan yerdə mən nə karəyəm ki, hörmətli müdir!"

İdarə başçısının qabağında ağıllı, savadlı olduğunu sübut etməyə çalışma. Çünki başçılar ağıllı adamlardan çəkinirlər. Özüni o qədər sadələşdirməyə göstərsən, o qədər yaxındır.

Orda-burda özüni varlı-pullu adam kimi göstər. Çünki belə adamlara hörmət edirlər, üstölik, "filankos müəllim" deyirlər. Kasıb-kusubu kimdir sayan?

Təmizlikdən çox danışmayın. Sizin kimi-lər çoxlarının "çörəyinə" mane olurlar. İndi təmiz adamları ələ salıb, güllürlər.

Xeyrəddin Qocanın gülüşü

"Gəlin, mümkün qədər qısa yazacaq, onsuz da həyatda söz əlindən tərpanmək olmur"

Y.LENTS

Xeyrəddin Qocanın məsləhətləri

Ömrünüzi uzatmaq istəyirsinizsə, Dram Teatrına getməyin, Komediya Teatrına getməyiniz məsləhətdir. Çünki deyirlər "gülüş ömrü uzadır".

Bir vəzifəyə getmək istəyirsinizsə, şəyio yayın ki, sizi həmin vəzifəyə götürmək istəyirlər, amma siz razı olursunuz. Onda haqqınızda ictimai rəy yaranar, məqsədinizə nail olmaq şansı qazanarsınız.

Müdirin, rəisin, direktorun qəbuluna gəndə əvvəlcə katibədən soruşun, öyrənin "bu gün onun əhval-ruhiyyəsi necədir?"

Rüsvət barədə az danışın. Yoxsa kiçik yaşlı uşaqları da başa salarsınız.

Görsəniz ki, rəhbərliyin bir işçidən zohləsi gedir, həmin işçi ilə yaxınlıq etməyin.

Kitabınız çapdan çıxamışdan müsbət rəsenziyanı yazdırıb, hazırlayın. Əvvəlcə tənqidi rəsenziya dərəcə olursa, daha tərifi barədə düşünməyin.

Tanınmaq üçün mütləq özüünüzə toxəllüs seçin.

Çox qonaqpərvərlik göstərüb pulunuzu onun-bunun yolunda xərcləməyin. Hörmət etdiyiniz adamlar sizin barədə pis fikrə düşə bilərlər. Məsələn, düşünörlər: "Pulu haradan alır, görörsən?"

Kömək etdiyiniz adamın boynuna minnət qoyun. Yoxsa elə bilər iş öz-özüən düzəlib, hörmətsiz olarsınız.

Rəis olan kimi xoşunuz gəlməyən bir-iki adamı işdən çıxarın ki, desinlər: "Ciddi adamdır, idarədə təmizlik işləri aparır".

Çox məsləhət verməkdən çəkinin, çünki hərə öz ağılı bayonir.

Qəzetləri çox oxumayın, diliniz söyüzö öyrənər.

Azərbaycan musiqisinə qulaq asmayın, deyörlər geridə qalıb.

Səhnədə kim bərk qışqırırsa, ona əl çəlin. Deməli, yaxşı oxuyur.

Vəzifəyə getmək və ya deputat olmaq istəyirsinizsə, qohum-əqrəbani başınıza yığıb bir partiya yaradın.

Kim necə danışırdı...

Zəlimxan Yaqub:
(Xalq şairi)

"Enli küröklü, hündür boylu, lopabiğli, çatmaqış, lay divar, ağır oturan, batman gölən, yerişindən yer titrəyən, nəfəsi göyləri qarşılayan, şax yerişli, şux duruşlu, sərrast addımlı, aydın fikirli, dolu xəzinöli, qaynar sinöli, incə qafiyöli, kövrək deyimli, həssas düşüncöli bir yazıçıydı Süleyman Rəhimov!"

"Təbiət insanın müəllimi və ustadıdır. Çi-çöyö baxırsan, açılırsan. Gülə baxırsan, gö-zəlşörsən. Qayaya baxırsan, sörtlöşörsən. Pa-lıda baxırsan, güclönörsən. Dərəyə baxırsan, dörinlöşörsən. Dağlara baxırsan, ucalırsan. Göylərə baxırsan, genişlönörsən. Çəmnyö baxırsan, durulırsan. Dənizö baxırsan, dalğalanırsan. Çaya baxırsan, lönğörlönörsən..."

Zeynəb Xanlarova:
(Xalq artisti)

"Mən bəziləri kimi döyölüm eyyü! Qapıdan bura gələncən yarım saat keçir. Biri-yən salamaşıram; biri-yən qacaqlaşıb öpüşöürəm, biri-yən görüşöürəm, mən hamını sevirəm, hamı da mənə sevir. Adım-sanım var. Adamıq dö... Yoxsa onun kimi? Özüni elə çökür ki, elə bil alçaq dağları bu yaradıb! Adama deyörlər, bapbalaca vəzifön var dö... Kişi onu ordan qovsaydı, nə olardı! Canımı qurban edərdim o kişiyö! Elömir dö... Elömir!!! Nə tikan çıxardı ürəyimizdən?!"

Bəxtiyar Vahabzadə:
(Xalq şairi)

"İlahi, bu fikri necə də gözöl deyib, sözü necə oynadıb? Bundan gözöl necə demək olar, mən inana bilmirəm. Bu, insanın dili deyil, bu, artıq Allahın dilidir! Şair Allahın dili ilə danışıq!"
Mən onun şeirlərini oxudum, döhşətö gəldim. Əllərimlə başımı tutdum. İnsanda nə qədər güc olarmış, Pərvərdigarö!"

Mirməhmud Fəttayev:
(Milli Məclisin keçmiş deputatı)

"Hörmətli sodr! Mən sizi heç vaxt dəstəkləməmişəm. Heç seçiləndə də dəstək verməmişəm. Amma bu gün birco dono düz söz danışdıq, ona görə sizi dəstəkləyirəm. Gələcökdə dəstəkləyəcəyimi söz vermirəm".

Xeyrəddin Qocanın əsərlərindən fikirlər...

"...Birdöfölik başa düşün, bu millöt heç zaman birləşö bilməz. Niyə? Qanımızda var. Allah bizi yaradanda belö yaradıb. Birləşön ölsəydilər, hərö bir partiya yaradıb, bir-birini rüşayət etməzdö ki! O, Lenin idi, dedi sizö çö-rök verəcəyöm, acları bir yerö yığıb inqilab elədö. Görmürsünüz, indö üç adanın sözü bir-birinö düz gəlmir?" ("Görök yazam...")

"...Deyirdim yazmaqda mənə çatan olmaz, amma and olsun o bizi Yaradana, mənə göndörölən məktubu oxuyanda gördüm ki, homin məktubu yazanın şagirdi olmağa belö layiq deyilöm!" ("Görök yazam...")

"...A kişi, sizdən əvvöl yazıb-pozanlar öləb. Özüen onları yaxşı tanıyırsan. Mirzö Cəlil, Sabir, Əbdürröhim boy yazdılar. Nəyi düzöldö bildilər? Yazə-yazə axırı quru yurd-da qaldılar. Birinin dö beş quruş pulu olmadı.

Siz yazmaqda düzölöcök? Ay düzöldü ha!" ("Görök yazam...")

"...Canım, ciyörüm! Üzüyöla ol. Nö desölər, de ki, "baş üstö". Sənö "yaltaq" desölər, vecinə alma. Çünki heç bir zamanədə yaltaqlara dəyib-toxunan ölmür. Onların "şөлposi" hər yerdö yaxşı işləyir..." ("Öğluma nəsihət").

"...Vəzifə ki, olmadı, dolanmaq çötinləşir, kasıblıqdan adam ölü, gedir ö dünyaya. Bu dünyada yaxşı yaşamayanların ö dünyada da yeri dardır. Çünki pulu-parası olmayanları mənzerölü yerdö basdırə bilmirlər. Üstünö mörmördən daş və sair, ilaxır qoyamırlar. Bildiyimiz kimi, qöbir yeri bahadır, başdaşı ondan da bahadır. Çalışın, ölməyini! Ölsəniz dö, döğöldüyünüz rayonda, köndöd ölüen..." ("Ö dünyadan məktub").

"...Əşi, bekarçılıqdansa, yenə qəzet oxumaq yaxşıdır..." ("Başın qarışır").

"...Bir dö görürsən, birinə bir vəzifö verirlər, başlayır ki, bu vəzifö mənə layiq deyil, daha böyüyünü verin. Verdilər verdilər, vermədölərsə, alomı qatır bir-birinö. Bilmirəm, bu vəzifədə nə görüblər? Adamdan soruşarlar, bala, vəzifəyö xalqa xidmət üçün gedirsən?" ("Zəmanə dəyişilib").

"Mən kişiyəm" deyönlərə...

- Görünür ki, qadın deyilsən. Belö isə nəyi sübut etməyö çalışırsan? Bəs, qadınlar niyə "mən qadınam" - deyö, lovğalanırlar? Belö yerdə bəzi televiziya kanallarında qadınların kişilərə "kül sənin kişi başına!" demöləri yada düşür. ("Sözün zamanı, zamanın sözü").

"...İndi əli qələm tutan qəzet buraxır. Daha fikirləşmir ki, bu qəzetlərin çoxu bir çürük qəpiyə dəymir" ("Zəmanə dəyişilib").

"...Kim erindən boşanır, çıxır ekrana, səhnəyö, olur müğönü. Ərinin acığına". ("Əncir yarpağı da olmayacaq").

"...Əgör rəisin desə ki, "qatıq qaradır", nəbədə, sən deyörsən ki, "yox, ağdır". Xeyir tapmazsan. Çünki rəis özü dö yaxşı bilir ki, qatıq ağdır. Sənin ona ağıl verməyini məsləhət deyil. Rəis deyən məsləhətdir" ("Ədəb qaydaları").

"...Çalış həmişə vəzifədə özüenden böyüyü tərifi. Ziyat tapmazsan. Kim sənə yaltaq deyirsə, qoy desin. Xəncörünin daşı düşməz ki!" ("Ədəb qaydaları").

"...Zəngin mənəviyyatla" dolanmaq olmur. Yəni "zəngin mənəviyyatla" bazarlıq eləmək ölmür, uşaqlara pal-paltar almaq mümkün deyil, ad gününö öliböş gətmöli olursan, öglünü, qızını oxuda bilmirösən, onların toyunu görmürsən və sair və ilaxır. Bir sözlə... "zəngin mənəviyyat" yaxşı şeydir, amma görök bir az da pulat-paran olsun" ("Ədəs mənəviyyatdır").

"...Bu zamanədə adamsız öldün ha, qurtardı getdi. Ölsən, ondan yaxşıdır!" ("Görök adamın olsun").

"...Bilmirösən qarşındakı ziyalıdır, yoxsa yaltaq. Diqqətli sifətdökü yaltaqlıq qarışla-nı baxanda görürsən ki, bu elö ziyalı-yaltaqdır!" ("Yazıq maralların nə təqsiri?").

"...Bir Molla Nösrəddin vardı. Allah ona rəhmöt elösün, yazdıqlarını hamısı həqiqət idi. Elö həqiqət axtara-axtara da köçdü dünyadan" ("Həqiqət").

Miniaturlərdökü əhvalatların düzgünlüyünə əslə şök-küşböhə etmirik. Çünki onların çoxunu gözölərimizlə görüb, qulaqlarımızla eşitməmişik...